

Nr 4 1991

ANONYMT FTP ALLT MINDRE ANONYMT

AVTALSDATABAS FÖR DIG SOM VILL SPARA PENGAR

TESTKÖRNINGAR MOT DAFA PÅGÅR

TEMADAG OM DATAKOMMUNIKATION

DATAORD I BOKFORM

DATORER BITS INTE!

DATORERNA FÖRNYAR DISTANSUTBILDNINGEN

KUNSKAP, NYHETER OCH DEBATTINLÄGG INTRESSERAR ALLA

VAD STÅR FOO FÖR?

VEM SKULLE INTE VILJA VARA EN HACKER?

NORDUNET-KONFERENSEN

SUNET&SÅNT

EN TANGENTROMAN

ANONYMT FTP ALLT MINDRE ANONYMT

Som ett led i den allmänna informationsservicen inom SUNET och NORDUnet finns ett flertal arkiv tillgängliga på nic.nordu.net (192.36.148.17). Arkiven kan nås via "anonymous ftp".

IETF

Enligt ett avtal med Phil Gross, IETF (som ju står för Internet Engineering Task Force) uppdateras alla de filer som finns för IETF automatiskt från USA. Filerna innehåller information om det senaste som händer inom IETF:s arbetsgrupper. Filerna finns under två "directories":

"ietf"

innehåller beskrivningar, "charters", av de existerande arbetsgrupperna samt mötseprotokoll från dessa grupper.

"internet draft"

Innehåller dokument som möjligen kommer att bli RFC-dokument, det handlar alltså om arbetsdokument från de olika arbetsgrupperna.

INTERNET RESOURCE

Det här är en katalog som beskriver det mesta av det som finns tillgängligt på Internet. Här beskrivs hur man kan nå olika informationskällor, vilka som har rätt att använda de olika resurserna, vem man skall kontakta osv..

Internet Resource Guide har tidigare beskrivits i Sunetten. Nu finns alltså möjlighet att skaffa sig samma information utan att belasta förbindelserna över Atlanten.

NSF

National Science Foundation, NSF, publicerar en tidskrift som heter Linkletter. Tidningen innehåller det senaste som händer inom det amerikanska nätverket NSFNet. Linkletter finns i maskinläsbar form under directoriet "nsf".

KARTOR

Postscriptkartor av olika delar av nordiska och europeiska nätverk finns under directoriet "maps".

STATISTIK

SNMP- och NNstat-baserad statistik för SUNET, NORDUnet och RIPE, finns under directoriet "statistics". Under detta finns följande subdirectories och filer:

- o decnet

DECnet-statistik för NORDUnet.

- o link-util

Vitalink statistik för NORDUnet

- o nordunet

Filer med postscriptdiagram med trafikstatistik för NORDUnet. Filer med NNstat-baserad statistik.

- o ripe

Filer med postscriptdiagram med trafikstatistik för RIPE.

- o sunet

Filer med postscriptdiagram med trafikstatistik för SUNET.

- o pings

Tillgänglighetsstatistik för de nordiska linjerna.

Under directoriet "statistics/x25" finns statistik för de X.25-anslutningar som används inom NORDUnet, dvs både för våra egna växlar och för IXI-anslutningar.

SNMPDIAGRAM

Ett verktyg utvecklat vid SUNET/NORDUnet NOC för framtagning av postscriptfiler enligt ovan. Källkoden till verktyget finns under directoriet public/snmpdiagram.

Bernhard Stockman

AVTALS DATABAS FÖR DIG SOM VILL SPARA PENGAR

Tänker du göra inköp? Vill du spara pengar? Vill du veta vilka centrala avtal som finns? Och vill du veta vilka artiklar och vilka leverantörer som avtalen omfattar? Vill du spara pengar?

I så fall kan avtalsdatabasen vara något för dig.

Utrustningsnämnden för universitet och högskolor, UUH, har tillsammans med Lunds datacentral utvecklat ett avtalssystem, där de statliga avropsavtal och centrala ramavtal som bedömts ha ett allmänt intresse finns inregistrerade.

Artiklar, leverantörer, rabatter, leveransvillkor, garantier och mycket annat finns också angivet. Bl a har man förtecknat kontaktpersoner som har tillgång till den fullständiga avtalstexten.

Själva databasen finns upplagd på en VAX-dator på Lunds datacentral, GEMINI heter datorn.

Enkelt

Att söka i databasen är enkelt. Har man väl kommit in i systemet finns mycket klargörande instruktioner. Genom att skriva HJÄLP eller HJ får man instruktion om vad som gäller och vad man kan göra vid varje tillfälle.

Det går att söka på artikel, leverantör, samlingsbegrepp eller avtalsnummer. Det räcker om man anger några få bokstäver i början, därmed undviker man risken att stava fel...

Samlingsbegrepp kan vara bra att ha ibland. Söker man på artikelnamnet BATTERIER, så får man ingen upplysning, trots att både startbatterier och torrbatterier finns upptagna som artiklar i databasen. Genom att istället för artikelnamnet BATTERIER välja samlingsnamnet BATTERIER, så får man kännedom om både startbatterier och torrbatterier!

Samlingsbegrepp kan vara bra när man söker laboratorieutrustning under LAB.

Inloggning

Om du redan är inloggad i en VAX-dator, med DECnet-anslutning till SUNET, skriver du:

```
SET HOST GEMINI
```

Varje högskola har en egen användaridentitet. Den identiteten används som svar på frågan om "Username". Se nedan!

Om du är inloggad i en dator med TCP/IP-koppling till SUNET och har programvaran TELNET, så skriver du:

```
TELNET GEMINI.LDC.LU.SE
```

Därefter anger du din användaridentitet i enligt med nedanstående tabell.

Användarnamn i avtalsdatabasen

```
AVTAL_UHÄ  UHÄ
AVTAL_UUH  UUH
AVTAL_SLU  Lantbruksuniversitetet
AVTAL_SVA  Veterinärmedicinska anstalten
AVTAL_SUNET  SUNET, centralt
AVTAL_LU   Lunds universitet
AVTAL_LTH  Lunds Tekniska högskola
AVTAL_GU   Göteborgs universitet
AVTAL_CTH  Chalmers
AVTAL_LIU  Linköpings universitet
AVTAL_SU   Stockholms universitet
AVTAL_KTH  KTH
AVTAL_KI   Karolinska institutet
AVTAL_UU   Uppsala universitet
AVTAL_UMU  Umeå universitet
AVTAL_LUTH  Högskolan i Luleå
AVTAL_HE_V  Eskilstuna/Västerås
AVTAL_HF_B  Falun/Borlänge
AVTAL_HG_S  Gävle/Sandviken
AVTAL_HO   Örebro
AVTAL_HJ   Jönköping
AVTAL_HH   Halmstad
AVTAL_HV   Växjö
AVTAL_HK   Kalmar
```

AVTAL_HK_R Karlskrona/Ronneby
AVTAL_HB Borås
AVTAL_HKS Karlstad
AVTAL_HS_H Sundsvall/Härnösand
AVTAL_HOS Östersund

TESTKÖRNINGAR MOT DAFA PÅGÅR

Som Sunetten tidigare berättat, har UHÄ träffat avtal med DAFA, om att etablera kommunikation mellan SUNET och DAFA:s stordator av märket IBM.

Tester av denna förbindelse pågår för närvarande. Förhoppningsvis kommer förbindelsen att vara etablerad och i bruk någon gång under den kommande vintern.

Med hjälp av denna kommunikation kommer det att bli möjligt att, via SUNET och TCP/IP, söka i DAFA:s alla databaser - inklusive biblioteks-databasen LIBRIS.

Tillgången till LIBRIS förutsätter givetvis att man också har tillgång till ett användarnamn.

Det kommer också att vara möjligt att överföra data mellan olika högskolors lokala ekonomisystem och System S som finns på DAFA.

Att döma av alla frågor kring kommunikationen med DAFA, så är intresset på universitet och högskolor mycket stort.

- Vi lovar givetvis att, så snart som trafiken kan komma igång, lämna ytterligare information i ärendet, säger Hans Wallberg som har det övergripande ansvaret för SUNET.

Tills dess får vi alla ge oss till tåls ytterligare en tid.

TEMADAG OM DATAKOMMUNIKATION

Vid Lunds universitet anordnas årligen en temadag om datakommunikation. I år äger den rum den 28 november. Programmet ser utan tvekan lockande ut. Några utdrag:

CD-ROM som informationsbärande medium.
Möjligheter och begränsningar. Tove Persson och Traugott Koch, Universitetsbiblioteket.

Fria databaser (anonym ftp).
Mycket information, t ex programvaror och olika databaser finns allmänt tillgängliga i filhanterare runt om i världen, ofta används "anonymous FTP" i TCP/IP för att komma åt sådan information. Jan Engvald, LDC.

Säkerhet i nätverk.
Vid Lunds universitet utförs en översyn av säkerheten hos de större administrativa systemen. Gert Andersson och Jan Engvald, LDC.

Nätverk i astronomin.
Astronomerna i Lund använder nätverk på många sätt. Utländska databaser nyttjas rutinmässigt. Nästa tillämpning blir fjärrstyrning av teleskop på ön La Palma. Peter Linde, astronomi.

DEC LanWORKS.
Digital har programsystem för integrering av persondatorer i VAX/VMS-miljön. Bland annat blir det möjligt att samutnyttja skrivare. Här behandlas särskilt DEC LanWORKS för Macintosh.

Persondatorer i nät.
Vilka pusselbitar (i form av maskin- och programvara) behövs för de olika tjänsterna.
Jan Engvald, LDC.

Lunds DataCentral vill ha in anmälningar till temadagen senast den 21 november. Intresserade kan höra av sig till Eva Persson, LDC, Box 783, 220 07 LUND.

DATAORD I BOKFORM

Att skriva dataordböcker är ingen lätt uppgift. Standardiseringskommissionen gör dock berömvärda försök.

Sunetten rekommenderar gärna den senaste upplagan, som finns att beställa direkt från Standardiseringskommissionens kontor i Stockholm, tel 08/6135200.

Till skillnad från den första upplagan innehåller den senaste inga uttryck på främmande språk, ändå har sidantalet vuxit till det dubbla!

Så visst går det undan i datorbranschen.

Ordboken ger, förutom alla förklarade ord, också råd och tips i många språkliga spørsmål.

DATORER BITS INTE!

Många människor känner ibland rädsla för att arbeta med datorer. De allt mer avancerade egenskaperna har skapat respekten.

- Vad händer om jag gör fel, undrar den tvehågsne i sin tysthet.

I brist på svar gör han eller hon, för säkerhets skull, ingenting. Tyvärr!

För svaret på den tvehågsnes undran är hur enkelt som helst:

- Datorer går inte sönder om du gör fel!

Skulle din datorpost, på grund av någon feltryckning, ibland hamna fel eller inte alls nå fram, så är det knappast någon katastrof.

Skulle det bli fel flera gånger, kommer säker datorsystemets postmästare att höra av sig och ge lite hjälp på traven.

Så det är bara att knappa på! Gå på upptäcktsfärd på tangentbordet. Skicka datorpost och faxa från din persondator - inom landet eller utrikes.

Datorn tål att nyttjas!

DATORERNA FÖRNYAR DISTANSUTBILDNINGEN

Distansutbildning har många förtjänster, men också en del brister.

- Det kan lätt uppstå en känsla av isolering, eftersom kontakten med andra elever är minimal. Man missar också ofta möjligheten att lära av varandra. Kontakten med läraren är inte heller särskilt intensiv, sa Sten Hestehave från UNIoC vid NORDUnet-konferensen i Helsingör.

Nu håller alla dessa nackdelar på att suddas ut. Tack vare datoriserade konferenssystem.

Sten Hestehave berättade att kommunikationen i det elektroniska klassrummet, mellan lärare och elev, är avsevärt snabbare än traditionell datorpost. Eleverna kan också samråda med varandra, ungefär på samma sätt som i ett vanligt klassrum.

Konferenssystemet tillåter också:

- o individuell kommunikation mellan lärare och elev.
- o lärarledd undervisning till hela klassen.
- o diskussioner i klassrummet.

Allt detta med en utrustning bestående av en mikroVAX och ett

Portacom-system.

Möjligheten att kombinera skrivet material, interaktiv video och datoriserad undervisning betonades också.

- Kom också i håg att det elektroniska klassrummet upplevs som mycket betydelsefullt och angenämt av elever som inte är extroverta i sin läggning. De som inte tar för sig med munnen i det vanliga klassrummet, tar för sig desto mer i datoriserade sammanhang, sa Hestehave.

KUNSKAP, NYHETER OCH DEBATTINLÄGG INTRESSERAR ALLA

Alla har vi väl hört tas om distributionslista? Sitter man utanför datorerernas värld, så tänker man i första hand på någon slags adressförteckning. Sitter man med en dator som arbetsredskap får ordet genast en bredare innebörd. Genom att prenumerera på en distributionslista kan man skaffa sig mycket värdefull information. Ja, även mindre värdefull information finns tillgänglig...

I Sunetten hittar du ofta adressuppgifter som talar om var du skall vända dig för att prenumerera på tidningar, nyhetsbrev och annan nätverksinformation.

Sunettens läsekrets har ibland haft svårt att ta till sig och nyttja de datorpostadresser som angetts. Med detta nummer hoppas vi att kunna räta ut några frågetecken.

Distributionslistor

Låt oss först försöka klargöra begreppet distributionslista. Genom att prenumerera på en distributionslista kan man hålla sig informerad på många områden, listorna rymmer information om allt från rockmusik till superdatorer. Och en hel del annat...

Man brukar tala om två olika slags distributionslistor. Den ena avser EARN/BITNET, där ju EARN är det europeiska universitetsdatornätet och BITNET är motsvarigheten i Nord-Amerika. Operativsystemet UNIX med TCP/IP inrymmer en annan typ av distributionslistor.

EARN/BITNET

Inom EARN/BITNET är distributionslistorna ofta uppbyggda så här:

FOO-L@dator.bitnet.

Bindestrecket och L:et talar om att det är en adress- eller distributionslista.

L för Listserv, vilket är beteckningen på ett datorprogram som administrerar distributionslistan.

Notera också att det förekommer distributionslistor som saknar både bindestreck och L!

Ett sådant exempel är t ex CCNEWS, ett nyhetsbrev och artikelbibliotek för tidningsredaktörer och desktopintresserade. CCNEWS står för Campus Computing Newsletter Editors. Prenumerationen skickas till
LISTSERV@BITNIC.BITNET

Så här gör man:

Så här gjorde Sunettens redaktör när han beställde sin prenumeration:

Eftersom jag har tillgång till mail-funktionen på en VAX-dator, så kopplade jag in mig mot datorns brevfunktion.

När To: dök upp på bild-skärmen fyllde jag på med
in%"LISTSERV@BITNIC.BITNET", precis som jag lärt mig att man skall göra när man handskas med VAX-datorer.

När Subj: kom upp på bild-skärmen fyllde jag inte i någonting! På raden under skrev jag däremot: SUB CCNEWS Lennart Forsberg UMDAC.

SUB står givetvis för "subscribe" - man kan skriva ut hela ordet, men man behöver inte göra dialogerna längre än nödvändigt, när man talar med en dator.

Sedan skickade jag iväg meddelandet. Två tangenttryckningar: Ctrl-Z, och CCNEWS levereras regelbundet till min Macintosh.

Svårare än så är det faktiskt inte.

UNIX och TCP/IP

Vid prenumeration på nyhetsbrev från andra datornät, eller andra universitet, förekommer ofta adresser som innehåller ordet request.

Det handlar då om administrativa adresser på distributionslistor - det är alltså dit man skall vända sig för att göra en prenumerationsbeställning.

Ofta finns det, i direkt anslutning till en sådan distributionslista, en livs levande människa som fungerar som en slags frivillig redaktör.

Ta NSFNETs tidning Linkletter som exempel (Att Sunetten tar just det exemplet beror på ett förargligt korrekturfel i beställningsadressen, när vi omnämnde nyhetsbrevet den allra första gången!)

Vill du ha Linkletter som elektronisk post vänder man sig till:
NSFNET-Linkletter-Request@merit.edu

Givetvis kräver VAX-systemet att man utför de tangenttryckningar som postfunktionen föreskriver. Se under rubriken EARN/BITNET.

Eftersom det i det här fallet inte är en dator man för dialogen med så krävs det givetvis att man i klartext formulerar sitt önskemål: "Please add me to the Link Letter list" eller någonting ditydligt.

När den frivillige redaktören får ditt önskemål för han sedan in ditt namn och din adress på den aktuella distributionslistan.

Gör gärna ett försök själv.
Det är faktiskt lätt som en plätt!

VAD STÅR FOO FÖR?

I datorvärlden återkommer bokstavskombinationen FOO i många olika

sammanhang. Särskilt när man skall försöka klargöra någonting som har med datorpost att göra. Dock är det inte allom bekant vad FOO står för. Många av dem som själv nyttjar uttrycket är också aningslösa.

FOO är ett nonsensuttryck som ursprungligen lär komma från "fubar" vilket är en förkortning av "fouled up beyond all recognition", ett uttryck som har sitt ursprung i det amerikanska militärväsendet.

Behöver det tilläggas att "fouled" ibland ersätts av ett avsevärt starkare uttryck?

VEM SKULLE INTE VILJA VARA EN HACKER?

En hacker vet ju alla vad det är! Men varför heter det hacker?

Ursprungligen kommer uttrycket från 60-talet och det ärevördiga MIT, Massachusetts Institute of Technology. Där, precis som vid svenska högskolor och universitet, har i många år förekommit s k nollning.

Vid MIT kallades studenternas uppdrag hacks. Allt detta hände i en tid när det vid MIT också fanns en klubb för dem som var intresserade av modelljärnvägar - kanske finns den kvar?

Klubben hette i varje fall Model Tech Railroad Club, och i det sällskapet kallades alla smarta problemlösningar för "hack".

Så utan modelljärnvägar hade vi kanske inte alls haft några hackers?

NORDUNET-KONFERENSEN

Så har då NORDUNET 90 avslutats. Inte i Elsinore utanför Helsingör, som Sunetten påstod i nummer 3. Hade redaktören behärskat sin Hamlet lite bättre, så hade han vetat att Elsinore och Helsingör är samma sak.

Detta fick redaktören veta när han besökte konferensen i Snekkersten! Utanför Helsingör!!!

NORDUNET 90 innehöll emellertid mycket mer än så. Teknikaliteter, trender och trivsamerheter gör NORDUNET:s konferenser minnesrika - för forskare som är uppslukade av teknikens möjligheter och för de mer humanistiskt lagda, som inte vill veta hur det fungerar - bara att det fungerar.

Sunettens redaktör hör till den senare kategorin. Det är vi som har svårt se någon skillnad på NORDUNET och NORDUnet. Men skillnad är det. NORDUNET är en programkommitté som leder arbetet kring det nordiska datornätssamarbetet genom olika utvecklingsprojekt. Datornätet som håller samman Nordens universitet och högskolor heter däremot NORDUnet.

Givetvis finns OSI på programmet när NORDUNET konfererar. OSI står för Open System Interconnection, vilket är en internationell standard som skall göra det möjligt för datorer av skilda fabrikat att kommunicera. OSI har emellertid, under de senaste tio åren, varit något av Maria Theresias skatt - något som alla talar om, men ingen sett.

Mera synligt är däremot det elektroniska klassrummet (usoch vilket namn!). Datorstödd distansundervisning låter kanske lite bättre? Det handlar om att - med datorkonferenser - förnya, förbättra och utveckla distansundervisningen. Se artikeln här intill!

Intressant information

I praktiskt bruk har även Campus Wide Information System varit. Benämningen, som kommer från USA, har ännu inte fått någon svensk översättning. Kom gärna med förslag!

Det handlar om intern information, anpassad för högskolor och universitet - såväl anställda som studerande.

Från sin egen persondator, eller från offentliga terminaler ute på

universitetsområdet, kan man skaffa sig all tänkbar information.

Har man varit på konferens i Helsingör kan man vid hemkomsten omedelbart ta reda på det danska traktamentet. Man kan kolla vilka tjänster som utannonseras, vilka aktiviteter som är på gång: föreläsningar, fester och sammanträden. Lediga rum på stan, en prylmarknad, scheman, telefonlistor, nyheter från universitetsledningen och mycket annat kan man också få sig till livs via ett relativt enkelt menysystem.

Hugade nytänkare i det svenska högskoleväsendet kan, via telnet, gå in och titta hur det fungerar vid t ex Princetons university.

Via programmet TN3270 pucc.princeton.edu kopplar du upp dig mot systemet. Därefter trycker du Return och väljer PNN för att komma in i "Princeton Network News".

TN 3270 är en variant av telnet som anpassats för IBM-datorers sätt att handskas med terminaler.

SUNET&SÅNT

Namngivning är inte alltid så lätt. Datorbranschens metod kan tjäna som betecknande exempel.

På var och vart annat skrivbord står idag någon slags persondator.

Märkena skiljer sig åt i många stycken, men likheterna är desto flera.

Alla datorer har konstiga beteckningar. Just nu har jag en SE, men snart skall jag få en IIXci, eller något ditåt.

Frågan är om jag någonsin kommer att lära mig vad modellen heter - och vad förkortningen står för?

Jag är knappast ensam i min okunnighet. Vad säger ni som jobbar med

14MVX, DA-30, WY-160 och LDM485?

Datorer skall tydligen vara märkvärdiga!

Att de ständigt blir bättre och bättre, är givetvis bra. Att man som nyttjare sedan inte har någon nytta av många nyttigheter, är liksom en annan sak.

Datorernas färgsättning är säkert också ett led i märkvärdiseringen. På varenda skrivbord står trista gråa, beige och bruna persondatorer.

Vågar någonsin en datorfabrikant presentera sin nästa modell i vårens modiefärger, med fartränder och metallic-lack? Nej, givetvis inte. Ty det vore att bekänna färg. Att tala om att man inte kan hitta på några nya nyttig-heter i teknikens värld.

Men visst skulle man kunna göra något åt namngivningen. Jag har förhoppningar, ty för några dagar sedan såg jag en Classic! Även om namnet associerar till kaffe, så värmer det.

Jag hoppas på fortsatt kreativitet! En dag kanske datormodellerna har namn som inte ser ut som om de vore utkastade från en slumptalsgenerator?

Då skulle datorer kanske till och med bli intressanta för sportens alla reklampelare?

Korta och bra namn kräver inte Schwarzeneggers ryggtavla och Einsteins intelligens för att uppfattas.

Kanske kan man till och med döpa datorer efter sportsliga förebilder? När får vi se Maradona med Careca på ryggen?

Ta gärna förslaget med en klackspark!

EN TANGENTROMAN

Likt en hemlig agent har Sunetten smugit bland bokhyllor och arbetskamrater för att försöka finna klarhet i varför våra tangentbord ser ut som de gör.

QWERTYUIOPÅ som det står på den översta bokstavsraden kan knappast vara namnet på något uppfinningsrikt geni i skrivmaskinskonstens barndom? Det förstår Sunetten.

Å:et, precis som Ä:et och Ö:et, är förstås en anpassning till den del av världen som heter Sverige. Det förstår också Sunetten.

Men sedan...

Den, enligt Sunettens bedömning, hittills trovärdigaste förklaringen hävdar att bokstävernans placering på tangentbordet har en mycket rationell förklaring.

- Det skall helt enkelt inte gå för fort när man skriver engelsk text, säger uppgiftslämnaren.

Annars skulle tangentarmarna på gamla Haldan slå ihop till någonting som liknar en timmerbröt!

Med den förklaringen kan alla vi som upplevt timmerbröten känna en viss stolthet.

Uppenbarligen har våra flinka fingrar varit flinkare än tekniken tänkt sig!

Lennart.Forsberg@umdac.umu.se